

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ।
ਪੀ ਸੀ ਪੰਡਿਤ ਜੇ. ਦੇ ਸਨਮੁਖ
ਦੀਪੋ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।
ਬਨਾਮ
ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ, -ਜਵਾਬਦਾਰ।
1958 ਦਾ F. A. O. 170 (M)

ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ (1955 ਦਾ XXV)—ਸੈਕਸ਼ਨ 9(2)— ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ—
ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਆਧਾਰ—ਸੈਕਸ਼ਨ 13(2)(i) ਅਤੇ 23(1) (2)-ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ -ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ
ਲਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ-ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ-ਕੀ ਲਾਗੂ
ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਪਤਨੀ,
ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਵੱਖ ਹੋਣ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਰੱਦ
ਕਰਨ ਜਾਂ ਤਲਾਕ ਲਈ ਆਧਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ
ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਲਾਕ ਲਈ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ
ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਜੇਕਰ
ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ। ਧਾਰਾ 13(2)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤਲਾਕ ਲਈ
ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਧਾਰ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ
ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਜੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23(1) (ਏ) ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ
ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ
ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ
ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ
ਗਈ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ ਉਸ
ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ
ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ। ਇਹ ਤਲਾਕ ਲਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 13 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 9(2)
ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤਲਾਕ ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ
ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਨਡੋਨੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ
ਹੁੰਦਾ।

30 ਜੂਨ, 1958 ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ (ਪਤੀ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ
ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਬ-ਜੱਜ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਭਟਿੰਡਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ
ਅਪੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡਣਾ।

ਐਸ ਡੀ ਬਾਹਰੀ, ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ।

ਨਿਰਣਾ

ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.—ਇਹ ਅਪੀਲ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ. ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਪੋ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9, ਨੰਬਰ 25 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਦਸੰਬਰ, 1942 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਪੋ ਅਗਸਤ, 1956 ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਤੋਂ ਘਰੋਂ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਪਿੰਡ ਬਹਿਮਣ-ਜੱਸਾ-ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ Mst. ਦੀਪੋ,

ਜਿਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਬਹਿਮਣ-ਜੱਸਾ-ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਾਰੀ ਮੁਸਤਫਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਕਿ ਉਸਨੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 488 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955, ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਬਹਿਮਣ-ਜੱਸਾ-ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਤਨੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ।

ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ:-

- (1) ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ?
- (2) ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਇੰਨੀ ਡੀਪੋਜਿਟੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਬਹਾਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ?
- (3) ਕੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਸਲੂਕੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?
- (4) ਕੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਭੱਤੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਕਿ Mst. ਦੀਪੋ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਬਹਾਨੇ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਤੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ- ਦੀਪੋ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਇਸ ਬੋਝੇ ਜਿਹੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਪਤਨੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਤਨੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਕਈ ਬੱਚੇ ਹਨ, ਕਿ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਵਿਆਹ ਹਿੰਦੂ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਤਲਾਕ ਲਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲਈ ਦੀਪੋ ਇਕ ਹੋਰ ਪਤਨੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ। ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(2)(i) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਲਾਕ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ-

"(2) ਇੱਕ ਪਤਨੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, -

(i) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਹ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਿ ਪਤੀ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਆਹ ਹੋਏ ਪਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਤਨੀ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜੀਵਿਤ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋਵੇ;"

ਦਲੀਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਬਚਾਅ ਸੀ। ਦੀਪੋ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਪਾਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਬਹਾਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੀਪੋ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਹਟਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਤੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀਪੋ ਦੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਆਹ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲਈ ਤਲਾਕ ਲਈ ਯੋਗ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੀਪੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ, ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 (ਐਲ) (ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(2)(i) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 23(1)(a) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪਤਨੀ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ।

ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ, Mst. ਦੀਪੋ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਵੱਖ ਹੋਣ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਤਲਾਕ ਲਈ ਆਧਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਜੋ ਆਧਾਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (2) (i) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਲਾਕ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9(2) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ Mst. ਦੀਪੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜੇਕਰ Mst. ਦੀਪੋ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਆਧਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਲਾਕ ਲਈ ਆਧਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ। ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9(2) ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵੱਖਰੇ ਹੁੰਦੇ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(2)(1) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਲਾਕ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਧਾਰਾ 23(ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। 1) (ਏ) ਐਕਟ ਦਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲਈ ਬਚਾਅ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9(2) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਡੀਪੋ।

ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23(1) (ਏ) ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਦੀਪੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ Mst. ਦੀਪੋ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ।

ਜੇਕਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2)(i) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 23 ਤਲਾਕ ਲਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 9(2) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤਲਾਕ ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੇਹ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਡੀਪੋ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਣੇ।

ਦਲੀਲ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 (1) (ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਮ. ਦੀਪੋ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲੈਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਰਹੀ ਸੀ? ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਲਈ ਉਹ ਤਲਾਕ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲੈਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਵਿਆਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ।

ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਪੋ ਨੇ ਜਦੋਂ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਉਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਦੂਸਰਾ, ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕੋਈ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦੀ ਸੀ। ?

ਫਿਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ Mst. ਦੀਪੋ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਹੁਣ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਆਹ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਾਲ ਕਰੋ। ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਤਲਾਕ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਨਡੋਨੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਪੋ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 23(1) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸੰਜੋਗ ਦੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ, ਚੰਦਰਭਾਗਬਾਈ ਰਾਜਾਰਾਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾਰਾਮ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਬੰਬਈ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ (ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ) ਦਾ ਵਿਆਹ 1938 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ (ਪਤੀ) ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ 1941 ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਦਈ 1951 ਤੱਕ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪਤੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 10 ਸਾਲ ਤੱਕ ਮੁਦਈ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਨਡੋਨੇਸ਼ਨ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਬੰਬਈ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕਨਡੋਨੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹੋਰ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ।

ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ/ਕਰਦੀ ਹਾਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਖਰਚਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਹਿਣ ਕਰੇਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ